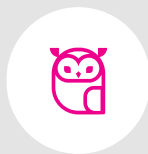

MUSEUMS OF IMPACT

MOI mudeli sõnastik

MUSEUMS OF IMPACT

Autor: MOI! Museums of impact (MOI! Mõjukad muuseumi), 2022.

MOI mudeli litsents: **CC BY 4.0**

Kujundus:
KRUT Collective, krut.fi

www.ne-mo.org/museumsofimpact

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

MOI mudeli kasutamist hõlbustav sõnastik sisaldab mudeli mõningate põhimõistete selgitusi. See ei kujuta endast pärandi- ja muuseumimõistete ammendavat sõnastikku, vaid avab pigem konteksti sellele, mida mudeli tegijad erinevate mõistetega silmas pidasid.

Enesehindamise protsessi toetamiseks tuleks terminid ja mõisted koos hindamisrühmadega läbi arutada, kui nad tekstides ette tulevad, et kõigile oleks arusaadav, mida need mõisted konkreetse muuseumi kontekstis tähendavad.

Dekoloniseerimine

Nii asutuse kui ka üksikisiku tasandil tähendab dekoloniseerimine teadvustamist, mil määral kujundavad inimeste mõtlemist ja tegevust koloniaalsed mustrid ja kolonialismi pärand. See võib seisneda näiteks asutuse kogude päritolu-uuringutes või isiklike eelarvamuste teadvustamises muuseumitöö eri valdkondades. Asutuselt nõuab see oskust enda tegevust analüüsida, kuulata kriitikat ja leida lahendusi. Dekoloniseerimine ei jõua kunagi lõpule. See on utoopiline ideaal, mille poole püüelda ning mille ilmet kujundab pidevalt muutuv mäletamiskultuur.

Dialoog

Dialoog tähendab avatud, lugupidavat mõttevahetust, koosmõtlemist ja teema või tegevusega tutvumist, mis põhineb erineva taustaga inimeste või rühmade võrdsel osalusel.

Digitaalne kaasamine

Digitaalne kaasamine on digikanalite kasutamine varasema, praeguse ja võimaliku tulevase publikuga suhtlemiseks, mille eesmärgiks on luua ja hoida tugevaid suhteid. Digitaalne kaasamine on publikuarenduse digitaalne vorm.

Kaaskureerimine

Kaaskureerimine on osa kaasava muuseumi ideest. Kaaskureerimine tähendab, et muuseumitöötajad kureerivad muuseumi sisu, programme või muid tegevusi koostöös üksikisikute, rühmade või kogukondadega.

Kaitsmine

Pärandi kaitsmiseks võetavad meetmed. Ühest küljest võib see tähendada materiaalse pärandi kaitsmist kahjustamise ja hooletussejätmise eest, teisest küljest vaimse pärandiga seotud teadmiste ja oskuste edasiandmist. Muuseumidel on kõige kasulikum kavandada pärandi kaitsmise eesmärgil võetavaid säilitusmeetmeid koostöös pärandiga seotud kogukondadega.

Kestlikkus

Muuseumi tegevusel peaks olema ökoloogiliselt, sotsiaalselt, kultuuriliselt ja majanduslikult kestlik alus, seda nii lühikeses kui ka pikas vaates. Kestliku arengu põhimõtteid järgiv tegevus on kavandatud ja ellu viidud nii, et arvesse võetakse toodete ja teenuste kogu olelusringi.

Iga organisatsioon peaks määratlema, mida tähendab nende jaoks vastutus ja milline on nende mõju ning tuleks tegutseda kestlikult kõigis oma tegevustes. Muuseumide puhul on kestlikkuse tagamiseks oluline oma tegevuse riskide maandamine mitmekesisustumise teel: rahastamisel, töötajaskonnas, publiku, programmi ja sisutegevustes.

Kliendid

Vt **publik**.

Kogukond

MOI mudelis mõistetakse kogukonda enesemääramisena: inividid, keda ühendavad ühesugused väärtused. Kogukonda võib määratleda mitmel viisil, näiteks võivad aluseks olla geograafiline asukoht, ühistevus, sarnane eluviis või ajaloolised sidemed. Samas võib kogukond tekkida ühise huvi pinnalt.

Muuseumid saavad teha koostööd kohalike kogukondadega, aga ka näiteks kogukondadega, mida seob ühine hobi, oluline teema, mõtte-

viis või ühises veebikogukonnas osalemine. Ühise pärandi idee julgustab muuseumi tegema pärandi määratlemisel, tõlgendamisel ja esitlemisel koostööd eri kogukondadega.

Mõju, mõjueesmärgid

Mõju tähendab mis tahes positiivseid muutusi, mis aitavad probleeme lahendada või neid vähemalt käsitleda. Mõju ilmneb tulemuslike tegevuste tagajärjel; teie tegevus avaldab mõju, kui see aitab kaasa huvirühmade seas või ühiskonnas soovitud muutusele.

Mõjueesmärgid on muuseum endale seadnud, et määratleda, mil moel soovitakse ühiskonnas ja eri kogukondades mõju avaldada. Need eesmärgid põhinevad sellistel ühiskondlikel väljakutsetel või probleemidel, mida muuseum on võtnud sihiks käsitleda: mida tahetakse muuta ja mõjutada. Mõju võib tuleneda ka toimingutest, mis ei ole suunatud konkreetsele eesmärgile või on eesmärgiga vähem seotud. Eesmärgile suunatud soovitud mõju on selline, mida saab arendada, jälgida, hinnata ja väljendada.

Osalus, kaasamine

Osalusprotsessid võimaldavad üksikisikuid, rühmi ja kogukondi kaasata ning annavad neile võimaluse otsustamises osaleda, et toetada nende aktiivset osalust muuseumi tegevusega seotud teemades. Osalusprotsessid võivad piirduda väikese ühekordse kaasamisega või tähendada osalejatele suure mõjujõu ja otsustusõiguse andmist. Vt ka kaaskureerimine.

Pikaajaline säilitamine

Pikaajaline säilitamine on digitaalse teabe säilitamine aastakümneteks või isegi sajanditeks. See hõlmab ka elektroonilise materjali struktuuri, terviklikkuse ja sisu eest hoolitsemist. Digitaalne säilitamine on oluline, sest aitab tagada digitaalse teabe ja andmete kättesaadavuse tulevikus. Digiteavet säilitades kindlustame selle kättesaadavuse ja kasutusvalmiduse tulevaste põlvete jaoks.

Publik

Üksikisikud või rühmad, kes muuseumi teenuseid (nt näitusi, digitaalset sisu, üritusi, programme) kasutavad ning keda võib nimetada ka avalikkuseks või auditoriumiks. Muuseumi eri osakondades võidakse neid isikuid tähistada eri terminitega – külastajad, kliendid, kasutajad, osalejad, sihtrühmad –, aga kõiki neid võib pidada publiku sünonüümideks.

Publikuarendus

Süsteemaatiline strateegia, mille eesmärk on muuseumi juurde tuua

uusi, seni kättesaamatuks jäänud külastajarühmi ja neid kultuuriasutusega püsivalt siduda. Erinevalt traditsioonilisest turundusest, mille eesmärk on eelkõige suurendada külastajate arvu, on publikuarendus suunatud asutuse ja publiku suhte kvaliteedi parandamisele ning selleks, et varasemalt alaesindatud kogukondi kui võimalikke tulevasi külastajaid muuseumi tegevustesse kaasata.

Pärandi tõlgendamine

Pärandi tõlgendamise eesmärk on aidata publikul pärandit mõista, avades ja andes sellele tähendusi. Loodus- ja kultuuripärand jaguneb kõige laiemalt materiaalseks kultuuripärandiks, mis keskendub esemetele, vaimse pärandi hulka kuuluvad aga näiteks laulud, tantsud, kombed ja traditsioonid. Pärandi tõlgendamine rõhutab avatust erinevatele vaatenurkadele pärandi mõtestamisel. Pärandi tõlgendamise-ga tegeletakse kõigis muuseumides ning sellesse tuleb suhtuda ettevaatlikkusega, sest seal, kus pärand kohtub tõlgendamisega, varitseb võimalus legitimeerida teatud minevikuversioone või vastupidi, delegitimeerida neid.

Teadmusplatvorm

MOI kontekstis mõistetakse teadmusplatvormi tsentraliseeritud andmebaasi või veebiteenusena, mida kasutatakse info ja andmete publikule või kasutajatele edastamiseks. Teadmusplatvormid toetavad teadmiste kogumist, korrastamist, otsimist ja jagamist. Muuseumide teadmusplatvorm on näiteks Europeana digiraamatukogu.

Teadustegevus

Teadustegevus on lai mõiste, mille alla kuuluvad nii akadeemilised teadusuuringused kui ka uuringud ja analüüs, mida muuseumis oma kogude, näituste, pedagoogilise ja muu tegevusega seoses tehakse. Teadustegevus on süstemaatiline tegevus, mille käigus luuakse uut infot ja teadmisi.

Teave

MOI kontekstis mõistetakse teabe all tähendust või ideed, mis on seotud muuseumi sisulise tegevusega ning väljendub, kas näiteks teenuse, museaali, kollektiooni, näituse, artikli või muul tõlgendusel. Enamasti viitab teave sisulisele teemale, tähendusele, teadmistele või eesmärgile, mitte vormile.

Teavitustegevus

Teavitustegevus on osa muuseumi sotsiaalse vastutuse tegevustandrist, mille eesmärk on luua suhteid üksikisikute, rühmade ja kogukondadega

väljaspool neid teenuseid ja teadmisi, mida muuseum antud ajahetkel pakub. Teavitustegevus võib olla suunatud üksikisikutele ja rühmadele, kelle organisatsioon on oma sihtrühmana määratlenud, aga ka uutele ja konkreetsetele rühmadele. Teavitustegevuse mõiste võib olla seotud ka uute teenuste või tegevustega, mis väljuvad muuseumi seinte vahelt.

Teenused

Muuseumiteenuste hulka kuuluvad näiteks näitused, digitaalne sisuloome, haridus- ja muud programmid, uurimis- ja arhiiviteenused, muuseumipoed (kohapeal või veebis), kohvikud ja restoranid. Koos publikuga saab luua uusi ja arendada olemasolevaid teenuseid, pidades silmas, et need järgiksid kestliku arengu põhimõtteid.

Tegevuskeskkond

Poliitilised, ühiskondlikud, seadusandlikud, majanduslikud, kultuurilised, sotsiaalsed ja keskkonnategurid, mis mõjutavad muuseumi ja seda ümbritsevat ühiskonda. Muuseumi arendamisel tuleb kasuks, kui teadvustatakse ühiskonna üldisi arengusuundumusi ning osatakse neid oma tegevuse perspektiivist analüüsida ja neile reageerida.

Tugistruktuur

Muuseum ei pea alati ise oma teavet ja teenuseid looma, vaid võib toetada teiste partnerite tegevust. Muuseum võib olla platvorm, mis aitab eri kogukondadel oma eesmärged saavutada. See tähendab, et muuseumi tegevus võib hõlmata teabe loomist ja kohaldamist ka kogukondade algatusel ja nendega koostöös.

Muud teemakohased pärandi ja muuseumidega seotud

sõnastikud:

Europeana Impact Playbook:

https://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Impact/impact_playbook/Impact_Playbook_Phase1_ENG.pdf

Europeana Glossary of Terms:

<https://pro.europeana.eu/page/glossary>

Faro Convention Action Plan Handbook 2018–2019:

<https://rm.coe.int/faro-convention-action-plan-handbook-2018-2019/168079029c>